

Світлана Гриценко,
учитель зарубіжної літератури,
вчитель-методист, Київський дер-
жавний музичний ліцей
імені М. В. Лисенка

Оксана Величко,
учитель української мови
та літератури, Київський
державний музичний ліцей
імені М. В. Лисенка

Юлія Швець,
учитель української мови
та літератури, Київський
державний музичний ліцей
імені М. В. Лисенка

«Твій силует у вікні золотому» Мистецький проєкт, присвячений 95-річчю Ліни Костенко

УДК 37.091.3:379.81]: 821.09.161.2:19/20(092)КОСТЕНКО
<https://doi.org/10.33989/3083-6387.2025.5.346134>

Автори та постановники хореографічних композицій: Київський державний фаховий хореографічний коледж імені Тетяни Таякіної

Організатори художньої виставки: Київський державний художній ліцей імені Т. Г. Шевченка.

Хореографічний номер (фрагмент балету «Лісова пісня» композитора Михайла Скорумського).

Ведучий 1. Загадкова, майже містична постать поета, що є символом краси і ніжності, сили і впевненості, любові і відданості, подарує нам сьогодні натхненні рядки своїх віршів.

Ведучий 2. Мистецьких імен, які варті таких характеристик, багато, здебільшого це далеке минуле, цілі епохи, країни, народи. Але як важливо відчувати творчий подих такої людини, коли вона твій сучасник, живе у твоєму місті, переживає ті самі потрясіння, радіє, плаче, як і кожен з нас.

© Світлана Гриценко, Оксана Величко, Юлія Швець, 2025

Ведучий 1. А потім, випадково чи ні, до рук потрапляють вірші, у яких стільки світла, смутку, відданості, стільки глибини і любові, що серце починає битися швидше і хочеться знати про цю людину більше.

Ведучий 2. Ліні Костенко у цьому році виповнилось 95! Молоді надзвичайно важко усвідомити такий довгий життєвий шлях. Здається, що ця людина з якогось іншого часу і виміру, що вона далека від сьогодення. Але ні!

Життя іде і все без коректур.
І час летить, не стишує галопу.
Давно нема маркізи Помпадур,
і ми живем уже після потопу.

Не знаю я, що буде після нас,
в якій природа убереться шати.
Єдиний, хто не втомлюється, — час.
А ми живі, нам треба поспішати.

Зробити щось, лишити по собі,
а ми, нічого, — пройдемо, як тіні,
щоб тільки неба очі голубі
цю землю завжди бачили в цвітінні.

Щоб ці ліси не вимерли, як тур,
щоб ці слова не вичахли, як руди.
Життя іде і все без коректур,
і як напишеш, так уже і буде.

Позакласна робота

Але не бійся прикрого рядка.
Прозрінь не бійся, бо вони як ліки.
Не бійся правди, хоч яка гірка,
не бійся смутків, хоч вони як ріки.

Людині бійся душу ошукать,
бо в цьому схибиш — то уже навіки.

Я скоро буду виходити на вулиці Києва
з траурною пов'язкою на рукаві—
умирає мати поезії мого народу!
Все називається Україною —
універмаг, ресторан, фабрика.
Хліб український,
телебачення теж українське.
На горілчаній етикетці
експортний гетьман з булавою,
І тільки мова чужа у власному домі.
У шовінізму кігті підсвідомі.
Сім'я вже ж вольна і нова.
Та тільки мати ледь жива.
Вона була б і вмерла вже не раз,
та все питає, і на смертнім ложі,—
а де ж те Слово, що його Тарас
коло людей поставив на сторожі?!
Не свистіть на мене, дядьку міліціонере!
Я ж не пішоход, що переходить
в неположеному місці.
Я просто хочу, щоб до наступної ери
з кожного сьогоднішнього злочину
не виросло завтрашніх двісті.

Шукайте цензора в собі.
Він там живе, дрімучий, без гоління.

Він там сидить, як чортик у трубі,
і тихо вилучає вам сумління.
Зсередини, потроху, не за раз.
Все познімає, де яка іконка.
І непомітно вийме вас — із вас.
Залишиться одна лиш оболонка.

І все на світі треба пережити,
І кожен фініш — це, по суті, старт,
І наперед не треба ворожити,
І за минулим плакати не варт.

Тож веселімося, людоньки, на людях,
Хай меле млин свою одвічну дерть.
Застряло серце, мов осколок в грудях,
Нічого, все це вилікує смерть.

Хай буде все небачене побачено,
Хай буде все пробачене пробачено,
Хай буде вік прожито, як належить,
На жаль, від нас нічого не залежить...

А треба жити. Якось треба жити.
Це зветься досвід, витримка і гарт.
І наперед не треба ворожити,
І за минулим плакати не варт.

Отак як є. А може бути й гірше,
А може бути зовсім, зовсім зле.
А поки розум од біди не згірк ще, —
Не будь рабом і смійся як Рабле!

Тож веселімося, людоньки, на людях,
Хай меле млин свою одвічну дерть.
Застряло серце, мов осколок в грудях,
Нічого, все це вилікує смерть.

Хореографічний номер
(фрагмент балету «Лісова пісня»
композитора Михайла Скорульського)

Хай буде все небачене побачено,
Хай буде все пробачене пробачено.
Єдине, що від нас іще залежить, —
Принаймні вік прожити як належить.

Ведучий 1. Як починалася життєва стежка Ліни Костенко? Як починається життя кожної людини — це схоже на світанок, а світанок — це очікування. Перше, що нас робить людьми, — це любов. Любов батьків, любов природи, світла, сонця, ніжного дощу. Ми лише вчимося любити. А от коли любов захоплює всю нашу душу, ми народжуємось як особистості, ми не можемо жити без любові, вона стає нашим світом і душею.

Хореографічний номер (дуєт під музичний супровід під фонограму пісні «Танцюй зі мною» гурту Adam).

Очима ти сказав мені: люблю.
Душа складала свій тяжкий екзамєн.
Мов тихий дзвін гірського кришталю,
несказане лишилось неказанним.

Життя ішло, минуло той перон,
гукала тиша рупором вокзальним.
Багато слів написано пером.
Несказане лишилось неказанним.

Світали ночі, вечоріли дні.
Не раз хитнула доля терезами.
Слова, як сонце сходили в мені.
Несказане лишилось неказанним.

Не говори печальними очима
те, що бояться вимовить слова.

Так виникає ніжність самочинна.
Так виникає тиша грозова.

Чи ти мій сон, чи ти моя уява,
чи просто чорна магія чола...
Яка між нами райдуга стояла!
Яка між нами прірва пролягла!

Напитись голосу твого,
Того закоханого струму,
Тієї радості і суму,
Чаклунства дивного того.
Завмерти, слухати, не дихать,
Зненацька думку перервать.
Тієї паузі безвихідь
Красивим жартом рятувать.
Слова натягують, як луки,
Щоб вчасно збити на льоту
Нерозшифрованої муки
Невідворотну німоту.
Триматись вільно й незалежно,
Перемовчати: хто кого.
І так беззахисно й безмежно
Чекати голосу твого.

І як тепер тебе забути?
Душа до краю добрела.
Такої дивної отрути
я ще ніколи не пила.
Такої чистої печалі,
такої спраглої жаги,
такого зойку у мовчанні,
такого сяйва навкруги.
Такої зоряної тиші,
такого безміру в добі!..

Позакласна робота

Це, може, навіть і не вірші,
а квіти, кинуті тобі.

Розкажу тобі думку таємну,
дивний згогад мене обпик:
я залишуся в серці твоєму
на сьогодні, на завтра, навік.
І минатиме час, нанизавши
сотні вражень, імен і країн, —
на сьогодні, на завтра, назавжди! —
ти залишишся в серці моїм.
А чому? То чудна теорема,
на яку ти мене пририк.
То все разом, а ти — окремо.
І сьогодні, і завтра, й навік.

Нічого такого не сталося.
Бо хто ти для мене? Сторонній.
Життя соталось, соталось
гіркими нитками іронії.
Життя соталось, соталось.
Лишився клубочок болю.
Нічого такого не сталося.
Ти просто схожий на Долю.

І день, і ніч, і мить, і вічність,
і тиша, і дев'ятий вал —
твоїх очей магічна ніжність
і губ розплавлений метал.

В ніч високосного притулку,
коли йде обертом земля,
ти до плеча мене притулиш
безсмертним рухом скрипаля.

Музичний номер. Скрипаль виконує «Liebesleid»
(«Муки кохання») (композитор Фріц Крейслер).

Ведучий 2. Для поета вірші — це музика. Музика
сповнена любові, полонить душу, не дає спати, вірші
линуть рікою.

Хай буде легко. Дотиком пера.
Хай буде вічно. Спомином пресвітлим.
Цей білий світ — березова кора,
по чорних днях побілена десь звідтам.

Сьогодні сніг іти вже поривавсь.
Сьогодні осінь похлинулась димом.
Хай буде гірко. Спогадом про Вас.
Хай буде світло, спогадом предивним.

Хай не розбудить смутку телефон.
Нехай печаль не зрушиться листами.
Хай буде легко. Це був тільки сон,
що ледь торкнувся пам'яті вустами.

Хтось є в мені, і я питаю: — Хто ти?
— Не знаю, — каже. — Може, хто в роду.
Мене водив під руку Арістотель
в якомусь дуже дивному саду.

Згасало сонце у вечірніх лузах.
Десь в Римі правив Тит або Нерон.
А я тоді жила у Сіракузах,
писала вірші золотим пером.

Я скрізь своя, і я ніде не дома.
Душа летить у посвіті епох.
І де цей шлях почався, — невідомо.
І де урветься, знає тільки Бог.

Музичний номер. Скрипаль виконує
«Liebesleid» («Муки кохання»)
(композитор Фріц Крейслер)

Ти знов прийшла, моя печальна музо.
Не бійся, я не покладаю рук.
Пливе над світом осінь, як медуза,
і мокре листя падає на брук.
А ти прийшла в легесеньких сандаликах,
твій плащик ледь прип'ятий на плечі.
О, як ти йшла в таку негоду, здалеку,
така одна-однісінька вночі!
Ти де була, у Всесвіті чи в Спарті?
Яким вікам світилася вві млі?
І по якій несповідимій карті
знаходиш ти поетів на землі?
Ти їм диктуєш долю, а не вірші.
Твоє чоло шляхетне і ясне.
Поети ж є і кращі, й щасливіші.
Спасибі, що ти вибрала мене.

Вже почалось, мабуть, майбутнє.
Оце, либонь, вже почалось...
Не забувайте незабутнє,
воно вже інесем взялось!
І не знецінюйте коштовне,
не загубіться у юрбі.
Не промінійте неповторне
на сто ерзаців у собі!
Минають фронди і жіронди,
минає славне і гучне.
Шукайте посмішку Джоконди,
вона ніколи не мине.
Любіть травинку, і тваринку,
і сонце завтрашнього дня,
вечірню в попелі жаринку,
шляхетну інохідь коня.
Згадайте в поспіху вагона,
в невідворотності зникань,

як рафаелівська Мадонна
у вічі дивиться вікам!
В епоху спорту і синтетики
людей велика ряснота.
Нехай тендітні пальці етики
торкнуть вам серце і уста.

Страшні слова, коли вони мовчать,
коли вони зненацька причаїлись,
коли не знаєш, з чого їх почать,
бо всі слова були уже чиїмись.

Хтось ними плакав, мучивсь, болів,
із них почав і ними ж і завершив.
Людей мільярди і мільярди слів,
а ти їх маєш вимовити вперше!

Все повторялось: і краса, й потворність.
Усе було: асфальти й спориші.
Поезія — це завжди неповторність,
якийсь безсмертний дотик до душі.

Коли вже люди обляглися спати,
коли вже місяць вилузнувся з хмар,
коли спартанка Києва, не Спарти,
лиш я світила вікнами в бульвар, —
тоді із ночі, з пільми, з порожнечі,
де зіп'ялася вежа на котурн,
мені хтось душу тихо взяв за плечі —
заговорив шопенівський ноктюрн.
А то були якісь магічні пальці.
Вони німіли на якомусь «фа».
І прислухались...
І боялись фальші.
Так, як боїться і моя строфа.

Хореографічний номер.
Танець «Крила»
(композитор Джеймс Ласт)

Позакласна робота

Вони вертались, мучились, питали.
Вони відклали славу на колись.
Вони ту фальш роздерли, розтоптали,
і аж збіліли, так вони сплелись.
Ніхто не знав. Цього й не треба знати,
як десь ламає пальці віртуоз...
Щасливий той, хто ще не вміє грати.
Він сам собі Шопен і Берліоз.

Музичний номер. Піаніст виконує Ноктюрн Ф. Шопена.

Ведучий 1. Коли людина, переповнена любов'ю і творчістю, усвідомлює себе у житті — у неї виростають крила. Світ стає замалим, душа проситься у політ і для кожного він стає сенсом життя.

На екрані Б. Ступка читає вірш «Крила».
Хореографічний номер. Танець «Крила» (композитор Джеймс Ласт).

І в житті, як на полі мінному,
я просила в цьому сторіччі
хоч би той магазинний мінімум:
— Люди, будьте взаємно ввічливі!
— і якби на те моя воля,
написала б я скрізь курсивами:
— Так багато на світі горя,
люди, будьте взаємно красивими!

Мої кохані, милі вороги!
Я мушу вам освідчитись в симпатії.
Якби було вас менше навкруги,—
людина може вдаритись в апатію.

Мені смакує ваш ажіотаж.
Я вас ділю на види і на ранги.
Ви — мій щоденний, звичний мій тренаж,
мої гантелі, турники і штанги.

Спортивна форма — гарне відчуття.
Марудна справа — жити без баталій.
Людина від спокійного життя
жиріє серцем і втрачає талію.

Спасибі й вам, що ви не м'якуші.
Дрібнота будь не годна ворогами.
Якщо я маю біцепси душі —
то в результаті сутичок із вами.

Отож хвала вам!
Бережіть снагу.
І чемно попередить вас дозвольте:
якщо мене ви й зігнете в дугу,
то ця дуга, напевно, буде вольтова.

Я вам цей борг ніколи не залишу.
Ви й так уже, як прокляті, в боргах.
Віддайте мені дощ. Віддайте мені тишу.
Віддайте мені ліс і річечку в лугах.
Віддайте мені сад і зірку вечорову.
І в полі сіяча, і вдячну щедрість нив.
Віддайте мені все. Віддайте мені мову,
Якою мій народ мене благословив.

І жах, і кров, і смерть, і відчай,
І клекіт хижої орди,
Маленький сірий чоловічок
Накоїв чорної біди.

Це звір огидної породи,
Лох-Несс холодної Неви.
Куди ж ви дивитесь, народи?!
Сьогодні ми, а завтра — ви.

Б'ють не слабших, б'ють сильніших.
Всі удари від невдач.
Б'є мізерія.
Б'є тупість, б'є заздрість,
Жадібність і страх.

Ведучий 1. Сила творчості Ліни Костенко у її незламності, у слові, яке пронизує серця, яке надихає інших митців. Такі знайомі мотиви вже звучать у віршах поетів, що успадковують філософію і культуру слова видатного автора.

Пережито, переплакано, передумано...
Треба б вчитися дихати заново.
Бо життя так Всевишнім задумано,
Що воно є суворим екзаменом.
Недолюблено, недосказано, недописано...
День вчорашній вернутись не вмовити.
Бо життя так на небі замислено,
Що воно на землі — іспит совісті.
І поезія вся непрочитана.
Бо поети нині не в почесті.
Тому й терпить душа неомитая
Чистим словом у Бога на сповіді.

Ведучий 1. Сьогодні нам хотілося розповісти про Ліну Костенко без пафосу, але все ж наостанок хочемо назвати її оберегом наших душ, нашої мови, нашої культури, нашої правди і волі, бо такою вона є і залишиться назавжди.

Ведучий 2. Дякуємо за кожну думку, за кожну краплину мудрості, якою вона ділиться з нами!

Всі учасники виходять на сцену під пісню С. Вакарчука «Оберіг».

Ведучий 1. Широ дякуємо учням та студентам, які брали участь у хореографічних композиціях, авторам художніх робіт та учням, які читали вірші.

